

Sygn. akt IV P 47/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2018 r.

Sąd Rejonowy w O. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Monika Wawro
Ławnicy:	Halina Ankiewicz, Zbigniew Kukuć
Protokolant:	st. sekr. sądowy Joanna Racis

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2018 r. w O.

na rozprawie sprawy z powództwa I. P. (1)

przeciwko (...) w W.

o dopuszczenie do pracy i zapłatę wynagrodzenia

I powództwo oddała,

II zasądza od powódki I. P. (1) na rzecz pozwanej (...) w W. kwotę 1440 (jeden tysiąc czterysta czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV P 47/17

UZASADNIENIE

Powódka I. P. (1) w pozwie skierowanym przeciwko (...) wniosła o dopuszczenie do pracy oraz o zasądzenie od pozwanej kwoty (...) złotych tytułem wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy od dnia 16 grudnia 2016 roku do dnia 28 lutego 2017 roku.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż zgodnie z przepisami obowiązującymi do dnia 10 stycznia 2016 roku ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, Prezes (...) zatrudnia pracowników na podstawie umowy o pracę, chyba że odrębne przepisy wymagają zatrudnienia na podstawie powołania. Z kolei od dnia 11 stycznia 2016 roku zaczęły obowiązywać przepisy, zgodnie z którymi Prezes (...) powołuje i odwołuje kierowników komórek organizacyjnych w centrali, oddziałach regionalnych i placówkach terenowych, o którym mowa we wskazanych przepisach. W ocenie strony powodowej, w chwili zatrudnienia powódki nie była ona kierownikiem komórki organizacyjnej pozwanej i została zatrudniona na podstawie umowy o pracę, a powołane wyżej zmiany przepisów dotyczyły wyłącznie zatrudniania pracowników w przyszłości. Nadto, w uzasadnieniu pozwu zaznaczono, iż z dniem 11 stycznia 2016 roku zmieniono także statut (...), w którym wyraźnie wskazano, iż Prezes (...) powołuje i Odwołuje Dyrektorów Oddziałów Regionalnych i ich zastępców oraz kierowników placówek terenowych i ich zastępców, lecz zdaniem powódki, przepisy ustawy nie dają Ministrowi upoważnienia do wskazywania w Statucie,

które ze stanowisk mogą być obsadzone w drodze powołania. Dodatkowo, statut nie może w sposób mniej korzystny regulować sytuacji pracowników. Zaakcentowano przy tym, iż przyjęcie możliwości zatrudnienia na podstawie powołania wymaga wskazania przepisu, o którym mowa w treści art. 68 kp. Dodatkowo, strona powodowa podniosła, iż pracodawca naruszył zakaz przewidziany w treści art. 41 kp i odwołał powódtkę podczas przebywania przez nią na zwolnieniu lekarskim, a także przepis art. 39 kp, gdyż I. P. (1) znajdowała się w okresie ochronnym, co może wskazywać, iż odwołanie nie zostało jej skutecznie doręczone. Wskazano przy tym, iż oświadczenie pracodawcy nie zawiera przyczyn uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy i pozostaje w sprzeczności z treścią art. 30 § 4 kp. W ocenie powódki, nie doszło do przekształcenia jej stosunku pracy w stosunek pracy z powołania, a w konsekwencji nadal jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę, której wypowiedzenie naruszyło szereg przepisów.

Pozwana (...) w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew strona pozwana wskazała przede wszystkim, iż powódka została pismem z dnia 18 stycznia 2016 roku poinformowana przez swojego pracodawcę, iż jej stosunek pracy zawarty z pozwaną na podstawie umowy o pracę, z dniem 11 stycznia 2016 roku stał się stosunkiem pracy z powołania. W ocenie pozwanej, nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem powódki, jakoby nadal była zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony wobec braku spełnienia wymogów powołania jej na stanowisko Dyrektora. W ocenie strony pozwanej, podstawą przyjęcia, iż powódkę i jej pracodawcę łączy stosunek pracy z powołania stanowi przepis art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 grudnia 2015 roku. Dodatkowo, zgodnie z odpowiedzią na pozew do osoby powódki, jako osoby zatrudnionej na podstawie powołania nie miały zastosowania przepisy o zakazie wypowiedzania umów w trakcie usprawiedliwionej nieobecności pracownika oraz w okresie ochronnym. Zaznaczono przy tym, iż I. P. (1) nie kwestionowała odwołania jej ze stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. P. (1) została zatrudniona w (...) Oddział (...) w O. w dniu 01 sierpnia 1992 roku na podstawie umowy o pracę na stanowisku Kierownika Wydziału (...) w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony. W dniu 03 lutego 1993 roku powódce powierzono pełnienie obowiązków Dyrektora Oddziału (...) (...) w O.. W dniu 01 kwietnia 1993 roku I. P. (1) powołano na stanowisko Dyrektora Oddziału (...) (...) w O. wskazując przy tym jako podstawę art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 68 § 1 kp.

(d: umowa o pracę- k. 7, akta osobowe; powierzenie pełnienia obowiązków- k. 10, akta osobowe; powołanie- akta osobowe)

W dniu 21 stycznia 2016 roku powódce wręczono pismo z dnia 18 stycznia 2016 roku, w którym Prezes (...) poinformował I. P. (1), iż ze względu na zmiany w przepisach ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z § 5 ust. 4a Statutu (...), z dniem 11 stycznia 2016 roku stosunek pracy powódki zawarty na podstawie umowy o pracę został przekształcony w stosunek pracy z powołania.

(d: pismo- k. 13, akta osobowe)

I. P. (1) od dnia 01 marca 2016 roku przebywała na zwolnieniu lekarskim. W dniu 02 marca 2016 roku powódka została wezwana do W., gdzie Prezes (...) wręczył jej pismo, zgodnie z którym wymieniona została odwołana z zajmowanego stanowiska z dniem 08 marca 2016 roku ze wskazaniem, iż odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Powódka nie odwołała się od oświadczenia pracodawcy.

(d: odwołanie- k. 14, kopie zaświadczeń lekarskich- k. 15- 20; akta osobowe; przesłuchanie I. P.- k. 133v- 134)

Pismem z dnia 06 września 2016 roku powódka została poinformowana, iż z dniem 27 sierpnia 2016 roku rozpoczął bieg trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, które zakończy swój bieg w dniu 30 listopada 2016 roku, a powódka jest zwolniona z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia.

(d: pismo- k. 22, akta osobowe)

W odpowiedzi na pismo, w którym powódka w 2017 roku domagała się wskazania jej miejsca i stanowiska pracy, pracodawca poinformował, iż w dniu 30 listopada 2016 roku wygasł jej stosunek pracy, w związku z czym wskazanie miejsca i stanowiska pracy jest bezprzedmiotowe.

(d: pismo- k. 24- 25; odpowiedź- k. 26)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo I. P. (1) jako niezasadne nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, iż sporna między stronami pozostawała przede wszystkim okoliczność, czy stosunek pracy łączący powódkę z pracodawcą był stosunkiem pracy na podstawie umowy o pracę, czy też na podstawie powołania, a w konsekwencji, czy strony nadal wiąże umowa o pracę.

Zgodnie z treścią art. 68 kp stosunek pracy nawiązuje się na podstawie powołania w przypadkach określonych w odrębnych przepisach. Stosunek pracy, o którym mowa w § 1, nawiązuje się na czas nieokreślony, a jeżeli na podstawie przepisów szczególnych pracownik został powołany na czas określony, stosunek pracy nawiązuje się na okres objęty powołaniem.

Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 09 października 2012 roku (II PK 139/12, Legalis 612988), „nawiązanie stosunku pracy z powołania jest możliwe tylko wtedy, gdy przepis odrębny w rozumieniu art. 68 § 1 KP (samodzielnie lub w powiązaniu z innymi przepisami) wyraźnie odnosi się do podstawy nawiązania stosunku pracy. Zatem nawet sam przepis kompetencyjny przewidujący powierzenie określonego stanowiska lub określonej funkcji i odwołanie z tego stanowiska lub funkcji oznacza jedynie powołanie pozorne (organizacyjne) i określa sposób powierzenia stanowiska lub funkcji, a nie powołanie właściwe wywołujące skutek w postaci powstania stosunku pracy na tej podstawie”.

Z kolei przepisami odrębnymi w rozumieniu art. 68 kp pozostają przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z treścią art. 60 ust 1 cytowanej ustawy w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 grudnia 2015 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw Prezes (...) powołuje i odwołuje kierowników komórek organizacyjnych w centrali, oddziałach regionalnych i placówkach terenowych, o których mowa w art. 61 ust. 1 pkt 1-3, a pozostałych pracowników zatrudnia na podstawie umowy o pracę, chyba że odrębne przepisy wymagają zatrudnienia na podstawie powołania.

Zgodnie natomiast z treścią art. 9 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw, stosunki pracy pracowników zatrudnionych w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na stanowiskach, o których mowa w art. 59 ust. 4 i art. 60 ust. 1 ustawy wymienionej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stają się stosunkami pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.¹²⁾)

W ocenie Sądu, powódka, jako Dyrektor Oddziału (...) pozwanej zajmowała stanowisko wymienione w zmienionym art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników i ma do niej także zastosowanie przepis art. 9 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw. Jakkolwiek w cytowanym art. 60 ust. 1 mowa jest o kierownikach, to jednak stanowisko kierownika danej jednostki może posiadać różne nazwy własne, np. dyrektor, naczelnik, itp. Bez zasadniczego znaczenia pozostaje przy tym, w ocenie Sądu, fakt, iż ustawą z dnia 21 października 2016 roku o zmianie

ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ustawodawca po raz kolejny zmienił treść art. 60 ust. 1, wskazując tym razem precyzyjnie, iż Prezes (...) powołuje i odwołuje kierowników komórek organizacyjnych i ich zastępców w centrali, oddziałach regionalnych i placówkach terenowych oraz dyrektorów oddziałów regionalnych i ich zastępców, kierowników placówek terenowych i ich zastępców, a pozostałych pracowników zatrudnia na podstawie umowy o pracę, chyba że odrębne przepisy wymagają zatrudnienia na podstawie powołania.

Analizując powyższe kwestie, Sąd winien mieć na uwadze wykładnię celowościową treści art. 60 ust. 1 wprowadzonego ustawą z dnia 22 grudnia 2015 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw. Brzmienie tego przepisu wskazuje bowiem na podstawę zatrudniania szeroko ujętego kierownictwa w (...) i nie sposób przyjąć, iż zasady te dotyczą jedynie kierowników wewnętrznych komórek organizacyjnych (wydziałów) z wyłączeniem ich zwierzchników.

W konsekwencji, Sąd przyjął, iż powódkę I. P. (1) i pozwaną (...) łączył stosunek pracy na podstawie powołania, przy czym swoisty akt powołania został wymienionej przedstawiony już w 1993 roku. Z uwagi na powyższe, do osoby powódki miały zastosowanie przepisy art. 69, 70 i 72 kp, zgodnie z którymi, do stosunku pracy na podstawie powołania stosuje się przepisy dotyczące umowy o pracę na czas nieokreślony, z wyłączeniem przepisów regulujących: tryb postępowania przy rozwiązywaniu umów o pracę, rozpatrywanie sporów ze stosunku pracy w części dotyczącej orzekania (o bezskuteczności wypowiedzeń, o przywracaniu do pracy). Pracownik zatrudniony na podstawie powołania może być w każdym czasie - niezwłocznie lub w określonym terminie - odwołany ze stanowiska przez organ, który go powołał. Odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę. W okresie wypowiedzenia pracownik ma prawo do wynagrodzenia w wysokości przysługującej przed odwołaniem. Jeżeli odwołanie nastąpiło w okresie usprawiedliwionej nieobecności w pracy, bieg wypowiedzenia rozpoczyna się po upływie tego okresu.

Zatem odwołanie pracownika ze stanowiska jest możliwe także w trakcie jego usprawiedliwionej nieobecności, jak w przypadku powódki i nie stoi na przeszkodzie skuteczności takiej czynności fakt przebywania przez powódkę na zwolnieniu lekarskim.

Odrębną natomiast kwestią wymagającą analizy Sądu jest okoliczność, czy po czynności odwołania I. P. (1) ze stanowiska Dyrektora Oddziału (...) (...), od której to czynności powódka nie złożyła odwołania, reaktywował się łączący ją uprzednio z pozwaną stosunek pracy na podstawie umowy o pracę, co może uzasadniać roszczenie o dopuszczenie do pracy i zasądzenie wynagrodzenia.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 września 2003 roku (I PK 408/02, Legalis 212636), „zgoda pracownika na powołanie go na stanowisko u dotychczasowego pracodawcy stanowi domniemane wyrażenie woli rozwiązania w drodze porozumienia stron wcześniej nawiązanej umowy o pracę. Jeżeli strona była zatrudniona na podstawie powołania, a odwołanie nastąpiło w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem umowy o pracę (art. 70 § 2 KP), to nie przysługują jej roszczenia o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, o odszkodowanie przewidziane w razie wypowiedzenia umowy o pracę i o przywrócenie do pracy (art. 69 pkt 2 KP), choćby przy odwołaniu naruszono przepisy prawa pracy” (por. także wyrok SN z dnia 15 grudnia 2000 r., I PKN 170/00, OSNAPiUS 2002 nr 16, poz. 377).

Dodatkowo, w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2014 roku (II PK 5/14, MoPr 2015 nr 3, str. 145) podniesiono, iż „strony mają uprawnienie do swobodnego ukształtowania swojej sytuacji prawnej. W ramach tej kompetencji możliwe jest udzielenie pracownikowi urlopu bezpłatnego na okres zatrudnienia na podstawie powołania. Skorzystanie z tej sposobności oznacza, że nie dochodzi do rozwiązania ani przekształcenia dotychczasowej umowy o pracę. Trwa ona równoległe ze stosunkiem pracy nawiązanym na podstawie art. 68 § 1 KP. Odwołanie ze stanowiska, w rozumieniu art. 70 § 1 i § 3 KP nie wpływa na istnienie umowy o pracę, w ramach której pracownik korzysta z urlopu bezpłatnego”. W uzasadnieniu cytowanego wyroku podniesiono dodatkowo, iż „powołanie jako źródło stosunku pracy (art. 2 i 68 KP) nie przekształca treści wcześniej zawartej umowy o pracę w ten sposób, że na pewien czas dochodzi do powierzenia innego stanowiska z powołania (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 1992 r., I PZP 29/92, Przegląd Sądowy 1993 nr 1, s. 70, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r., I PKN

33/97, OSNAPiUS 1997 nr 22, poz. 431; z dnia 24 lipca 2001 r., I PKN 551/00, OSNP 2003 nr 12, poz. 290; z dnia 9 maja 2000 r., I PKN 620/99, OSNAPiUS 2001 nr 20, poz. 611). Zauważył przy tym jednak dwie odrębności. Po pierwsze, że dopuszczalne jest porozumienie stron w sprawie zmiany umownej więzi pracowniczej na stosunek pracy z powołania na czas określony, po upływie którego następuje reaktywowanie umownego stosunku pracy (wyrok z dnia 15 maja 1997 r., I PKN 164/97, OSNAPiUS 1998 nr 7, poz. 213). Po drugie, że na mocy wyraźnego porozumienia stron może dojść do sytuacji, gdy nowy stosunek pracy będzie istniał niezależnie od więzi pracowniczej wcześniej zawartej”. Natomiast w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2012 roku, II PK 316/11, Legalis 538423) wskazano, iż „ewentualne twierdzenie o równoczesnym istnieniu pomiędzy tymi samymi stronami dwóch lub więcej stosunków pracy wymaga szczegółowego i należyście pogłębionego wywodu, przeprowadzonego na tle konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących porozumień między stronami. Istnienie dwóch stosunków pracy może też "narzucić" *expressis verbis* ustawodawca. Przy braku takiej szczególnej regulacji prawnej lub umowy, nawiązanie nowego stosunku pracy nie powoduje zawieszenia dotychczasowego stosunku pracy, lecz jego rozwiązanie lub trwałe przekształcenie (por. B. Cudowski: Glosa do wyroku z dnia 14 lutego 2002 r., I PKN 876/00, OSP 2005 nr 2, poz. 29)”.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy przyjąć, iż wobec braku szczególnej regulacji oraz umowy (porozumienia) między powódką i pracodawcą odnośnie „zawieszenia” stosunku pracy na podstawie umowy o pracę, stosunek pracy łączący I. P. (1) z pozwaną rozwiązał się z dniem 30 listopada 2016 roku i nie sposób przyjąć, że wymieniona niejako „powróciła” z dniem odwołania do stosunku pracy zawartego na podstawie umowy o pracę.

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił powództwo o dopuszczenie do pracy i zapłatę na rzecz powódki wynagrodzenia (pkt I wyroku).

Odnosząc się natomiast do zawartego w punkcie II rozstrzygnięcia o kosztach procesu, to wskazać należy, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami generalną zasadą jest obciążanie kosztami procesu strony przegrywającej spór (zob. wyroki SN: z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 192/09, Lex nr 584735 oraz z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09, Lex nr 603828).

Natomiast art. 102 kpc przewiduje, iż w wypadkach szczególnej uzasadnianych sąd może zasądzić od strony przeciwnej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. „(...) przepis art. 102 KPC wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Podstawę do jego zastosowania stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w rozpoznawanym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, czy wręcz niesprawiedliwe. Artykuł 102 KPC znajduje zastosowanie "w wypadkach szczególnie uzasadnionych", które nie zostały ustawowo zdefiniowane i są każdorazowo oceniane przez sąd orzekający na tle okoliczności konkretnej sprawy. Do okoliczności tych zalicza się m.in. sytuację majątkową i osobistą strony, powodującą, że obciążenie jej kosztami może pozostawać w kolizji z zasadami współżycia społecznego. Przy zastosowaniu art. 102 KPC mogą być również brane pod uwagę okoliczności dotyczące charakteru sprawy.” (komentarz do Art. 102 KPC red. Zieliński 2017, wyd. 9, Legalis).

W ocenie Sądu, sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie jest szczególna i pozwala na zastosowanie art. 102 kpc. Powódka, jakkolwiek obecnie osiąga stały dochód z renty to jednak jest on zasadniczo konsumowany na comiesięczne stałe wydatki na utrzymanie. Okoliczność powyższa legła także u podstaw częściowego zwolnienia I. P. (1) od opłaty stosunkowej od pozwu.

Z uwagi na powyższe, zasądzenie od powódki jedynie części (połowy) kosztów zastępstwa procesowego pozwanej, obliczonych od wartości przedmiotu sporu, jawi się jako zgodne z zasadami współżycia społecznego i zasadą słuszności.

SSR Monika Wawro